

Tjänsteskrivelse

2026-04-02

LS 2026/666

Ulrika Hamrén

Ekolog

08-731 30 00

Miljö- och stadsbyggnadskontoret

Kommunstyrelsen

Samråd om förslag till biotopskyddsområde för Rudbodakärret, Lidingö

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande:

1. Förslag till biotopskyddsområde för Rudbodakärret skickas ut på samråd till berörda myndigheter och sakägare.
2. Samråd ska pågå under perioden 2026-05-05—2026-06-07.
3. Beslutet tas med omedelbar justering.

Sammanfattning av ärendet

Förslag till biotopskyddsområde för Rudbodakärret har varit på remiss 2025-12-10—2026-03-02. Syftet med biotopskyddet är att säkerställa att höga naturvärden och livsmiljöer för ovanliga och skyddade arter bevaras och vårdas. Utifrån remissvaren, som var genomgående positiva, har vissa justeringar gjorts i texten och en samrådsversion har upprättats som nu ska skickas till myndigheter och sakägare.

Handlingar

- Miljö- och stadsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse, 2026-04-02
- Förslag till Biotopskyddsområde för Rudbodakärret, 2026-04-02
- Sändlista enligt bilaga 1
- Remissammanställning, 2026-04-02

Miljö- och stadsbyggnadskontorets kommentarer

Bakgrund till förslaget

I stadens miljöprogram 2021-2030 är en av målbilderna att *Lidingö ska ha ett attraktivt och varierat landskap med en bevarad mångfald av djur och växter. De*

växt- och djurarter som finns naturligt på och runt Lidingö ska ges goda möjligheter att fortleva i livskraftiga bestånd. Lidingöborna ska ha god tillgång till värdefulla grönområden för rekreation och naturupplevelser. Tillhörande indikator är att andelen skyddad natur ska uppnå 850 hektar till 2025, och att en av aktiviteterna, utöver att bilda naturreservat, är att inrätta biotopskyddsområden.

Ett antal naturområden studerades under våren 2025, utifrån identifierade höga naturvärden, funktion för ovanliga och skyddade arter samt lokalisering på Lidingö i förhållande till ekologiska samband för öns olika naturtyper. Av ett 15-tal möjliga områden, valdes Ekbacken i Larsberg och Rudbodakärret ut som högst prioriterade att börja med. Bägge platser är sedan länge kända för sina höga naturvärden och är väl dokumenterade. Med förslag till biotopskyddsområde för Rudbodakärret skyddas ytterligare cirka 5 hektar. (Förslag för biotopskydd i Larsberg hanteras i separat ärende).

Syfte med biotopskyddsområde

Syftet med biotopskydd är att säkerställa att naturområden med extra höga naturvärden och funktion som livsmiljö för ovanliga och skyddade arter bevaras och vårdas. Områdena har ofta även höga rekreations- och upplevelsevärden för människor. För att ett område ska kunna bli biotopskyddsområde måste det överensstämma med någon av de 30-tal biotoptyper som finns med i bilaga 2 och 3 av förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. För Rudbodakärret gäller biototypen: "Strand- eller vattenmiljöer som hyser bestånd av hotade eller missgynnade arter eller som har en väsentlig betydelse för hotade eller missgynnade arters fortlevnad".

Huvudsyftet med biotopskydd är likt bildandet av naturreservat att införandet ska ge skydd över tid och utgångspunkten är att skyddet ska vara något bestående. Inom ett biotopskyddsområde är det enligt 7 kap. 11 § miljöbalken inte tillåtet att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön.

Det är möjligt att ansöka om dispens för åtgärder som kan skada naturmiljön inom ett biotopskyddsområde, till exempel åtgärder utöver löpande vård- och skötsel av biotopskyddsområdets natur och befintliga anläggningar. Om det finns särskilda skäl får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet. Intresset av att vidta åtgärder eller bedriva verksamhet i sådana mark- eller vattenområden ska vägas mot de konsekvenser som skadan på biotopen för med sig. Vid planering av en åtgärd behöver alltid en bedömning göras av om åtgärden kan skada naturmiljön. Den som planerar en åtgärd bör kontakta tillsynsmyndigheten för råd och information.

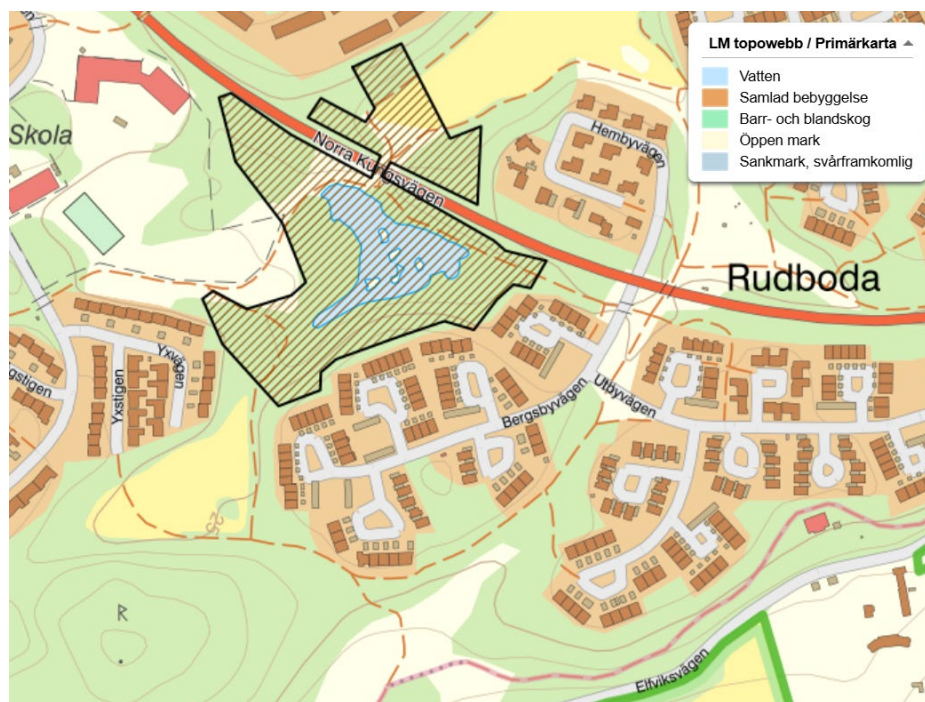
Rudbodakärrets naturvärden

Rudbodakärret är en öppen våtmark på nordöstra Lidingö som utgörs av biototypen "Strand- eller vattenmiljöer som hyser bestånd av hotade eller missgynnade arter eller som har en väsentlig betydelse för hotade eller missgynnade arters fortlevnad." Arealen är cirka 4,6 hektar. Biotopskyddsområdet utgörs av en vattenmiljö som

hyser bestånd av hotade arter, samt omgivande livsmiljöer. Den mosaikartade miljön kring Rudbodakärret, med många olika naturtyper inom ett begränsat område, gör att området har osedvanligt goda förutsättningar för en hög biologisk mångfald. I kärret och utmed stränderna förekommer en rad våtmarksfåglar och insektslivet är rikt. Särskilt välkänt är kärret för sina groddjur och stora populationer av större- och mindre vattensalamander.

Inom biotopskyddsområdet finns samtliga naturförutsättningar som salamandrarna behöver för sin livscykel: fortplantningsmiljöer och uppväxtområden i vattnet, födosökmiljöer i strandkanter och omkringliggande buskmarker, lövsumpskog och skogsbryn, samt övervintringsplatser i den sydvända vägläntan mot Norra Kungsvägen och under stockar och stenar i skogspartierna.

Utöver att vara en viktig hemvist för många djur och växter är området också en viktig del i ett rekreativt stråk som går runt kärret och binder ihop grönstråk på nordöstra Lidingö. Rudbodakärret med omnejd utgör en vacker plats med sina öppna vattenytor och rika växt- och djurliv. På en förhållandevis liten yta finns en stor variation av olika naturtyper vilket skapar höga upplevelsevärden och möjligheter till studier av fåglar, groddjur och andra arter. Gångstråk passerar väster och norr om kärret, medan den södra och östra delen vetter mot naturmark som genomkorsas av mindre stigar. Närliggande skolor och förskolor använder området för aktiviteter och pedagogisk verksamhet.



Figur 1. Översiktskarta Rudbodakärret, förslag till gränsdragning i svart linje. Gränsdragning baseras på kärrets vattenmiljöer, samt viktiga anslutande landmiljöer där groddjuren födosöker och övervintrar. Inzoomad kartbild finns i Förslag till biotopskyddsområde.

Arbetsgång och avvägningar

Att skydda området som biotopskyddsområde är förenligt med gällande översiktsplan och bedöms ligga i linje med översiktsplanens mål samt flera av de nationella och kommunala miljömålen.

Biotopskyddets gränsdragning har utförts för att få med hela biotopen och väsentliga livsmiljöer för groddjuren i kärret. Marginal och buffert har lämnats mot omkringliggande fastigheter, pågående detaljplaner och kända utvecklingsbehov, samt vägar, parkeringsytor och befintliga ledningsdragningar av olika slag.

Remissförfarande

Förslaget har varit ute på remiss under tiden 2025-12-10 till 2026-03-02.

Remissen har skickats till berörda myndigheter, föreningar och organisationer enligt en remisslista med 21 mottagare. Allmänheten har getts möjlighet att lämna synpunkter både via Lidingö stads webbplats och genom att remissen kungjorts i stadshusets entré.

Totalt inkom 11 stycken svar till miljö- och stadsbyggnadskontoret. En privatperson har inkommit med remissvar. Av stadens nämnder har två avstått svar, en har inga synpunkter och tre har inkommit med synpunkter och medskick. En komplett remissammanställning har tagits fram där samtliga remissvar samt miljö- och stadsbyggnadskontorets kommentarer redovisas, se bilaga.

Den generella inställningen till bildandet av biotopskyddsområde Rudbodakärret är genomgående positiv hos samtliga som inkommit med svar. Nedan ges en överblick av de huvudsakliga synpunkter som inkommit till miljö- och stadsbyggnadskontoret.

- Länsstyrelsen efterfrågar att informationen kring de arter som biotopskyddet avser skydda kompletteras, uppmärksammar att förslaget stämmer överens med stadens översiktsplan men inte med regional utvecklingsplan för Stockholm (RUF 2050), samt att fastighetsbeteckningar gärna kan finnas med i beslutskartan för ökad tydlighet. Vidare påtalar Länsstyrelsen att förbudet i 7 kap. 11 § MB mot att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön i ett biotopskyddsområde är den föreskrift som gäller för biotopskyddsområden. Undantag från denna bestämmelse ska därför inte skrivas in i besluten, utan prövning ska ske av åtgärder som kan skada naturmiljön.
- Vikten av att sköta Rudbodakärret, såväl initialt som med återkommande naturvårdande åtgärder så att naturvärden och funktion för förekommande arter säkerställs och gynnas.
- Att möjligheter till drift och underhåll av gång- och cykelvägar, befintligt staket, samt maskinell slåtter/klippning av gräs med mera kvarstår på motsvarande sätt som idag.

- Värdet av att på platsen tillföra mer information kring Rudbodakärrets värden, samt på hemsida och andra medier.
- Vikten av möjligheten att fortsätta nyttja grönytorna kring kärret för rekreation, idrott och skolverksamhet på motsvarande sätt som i dag.

Ändringar efter remiss

Efter remissen har texten till förslag till biotopskydd justerats och förtydligats. Rubriken 1.6 "Undantag från beslutet", har tagits bort och ersatts av motsvarande skrivningar under en ny rubrik: 1.3 "Gällande planer och befintliga anläggningar" där befintliga anläggningar som behöver vårdas och underhållas beskrivs. Kommunen får enligt 7 kap. 11§ miljöbalken vidta de åtgärder som behövs för att vårda området. I det föreslagna biotopskyddsområdet behövs skötsel för att bibehålla och utveckla naturvärden och biologisk mångfald, samt grönytornas rekreativvärden. Även befintliga anläggningar i området behöver vårdas för att hållas i gott skick så att funktion och säkerhet upprätthålls.

Vidare har förtydliganden skrivits in under rubrik 1.5 "Exempel på verksamheter och åtgärder som kan skada biotopskyddsområdet". Förtydliganden har gjorts om att drift och underhåll av områdets befintliga gång- och cykelvägar, staket och rekreativa anläggningar samt befintliga ledningar som löper i gångbanan, inte bedöms strida mot biotopskyddsområdets syfte eller riskera att skada naturmiljön. Detta under förutsättning att verksamhetsutövaren vidtar försiktighets- och skyddsåtgärder och lämpliga återställningsåtgärder så att naturmiljön, vattenmiljöerna och kärrets ekologiska funktion inte skadas.

Övriga remissynpunkter om vikten av information och fortsatt skötsel, samt möjlighet att nyttja området för rekreation och skolverksamhet har noterats men inte föranlett några ändringar i beslutets formuleringar.

Sändlista

Fastighetsnämnden, Lidingö stads tomt AB, Länsstyrelsen i Stockholms län, berörda myndigheter, rättighetsinnehavare enligt lantmäteriets fastighetsförteckning och stadens egen utredning om eventuella rättighetsinnehavare. Sändlista framgår av en separat bilaga som färdigställs under april månad.

Sara Helmersson
Förvaltningschef

Catarina Kvarnmalm
Miljöchef